Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 7 2 1 0 3 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Šolski esej (najmanj 700 besed)

Četrtek, 24. avgust 2017 / 120 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.
Priloga z izhodiščnim besedilom za razlagalni/interpretativni esej je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje navodila za razpravljalni in razlagalni/interpretativni esej. Esej naj obsega najmanj 700 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50.

V preglednici zaznamujte izbrani esej z "x".

1.	2.

Pišite **v izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljiv esej bo ocenjen z 0 točkami. Osnutek eseja pišite na konceptna lista. Osnutek se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

© Državni izpitni center
Vse pravice pridržane.

M 1 7 2 1 0 3 1 1 0 2

V sivo polje ne pišite.

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

V sivo polje ne pišite.

Priloga k izpitni poli 1 (M172-103-1-1)

Vladimir Bartol: Alamut (odlomek)
Vladimir Bartol: Alamut. Ljubljana: Sanje, 2002. 300–304.

»V raju si, Ibn Tahir.«

Začudeno jo je pogledal. Potem je spet legel.

»Sanjalo se mi je,« je zamomljal.

»Ali ste slišale? Ne more verjeti, da je v raju?« je strahoma zašepetala Hadidža.

»Začetek ni slab,« je pomislila Mirjam. Vnovič se ga je dotaknila in ga poklicala po imenu.

Tudi zdaj se je dvignil. Njegov pogled je obvisel na Mirjaminem obrazu. Ustnice so se mu začele tresti. Njegove oči so izražale strmenje, skoraj grozo. Pogledal je po sebi, se potipal, se začel ozirati okrog sebe po prostoru. Potem si je šel z roko čez oči. V lica je bil bled kakor vosek.

»Saj ne more biti res,« je šepetal. »To je blaznost! To je prevara!«

»Neverni Ibn Tahir! Ali je to plačilo za Seidunovo zaupanje?«

Mirjam ga je gledala, napol karajoče, napol z nasmeškom.

Vstal je in z begajočim pogledom iskal po predmetih. Stopil je k steni in se je dotaknil. Šel je do bazena in pomočil prst v vodo. Potem je ošinil deklice s prestrašenim pogledom in se vrnil k Mirjam.

»Ne razumem,« je dejal z drhtečim glasom. »Sinoči nas je poklical Seiduna in nam velel použiti neke kroglice sladkogrenkega okusa. Zaspal sem in mnogo čudnega se mi je sanjalo. In zdaj sem se naenkrat prebudil na povsem drugem kraju. Kaj je tam zunaj?«

»Tam so vrtovi, kakor jih poznaš iz Korana.«

»Ogledal si jih bom.«

»Peljala te bom tja. Toda ali se ne bi prej okopal in pokrepčal?«

»Za to bo pozneje časa dovolj. Najprej si moram biti na jasnem, kje sem.«

Stopil je k izhodu in odgrnil zaveso.

Mirjam ga je spremila. Prijela ga je za roko in ga peljala skozi hodnik. Prišla sta na prosto in obstala vrh stopnišča.

»Kako čudovit pogled!« je vzkliknil, ko je zagledal bajno razsvetljene vrtove pred seboj. »Ne, tega ni na Alamutu. Tudi nikjer v okolici ne poznam podobne pokrajine. Kako dolgo sem moral spati, da so me prenesli tako daleč!«

»Mar te ni strah tvoje brezbožnosti, Ibn Tahir? Mar še zmerom nočeš verjeti, da si v raju? Stotisoči parasangov te ločijo od tvojega sveta. In vendar, ko se boš spet prebudil na Alamutu, bo minila ena sama noč.«

Srepo jo je pogledal. Vnovič se je potipal po vsem telesu.

»Torej sanjam? Ne bilo bi prvič, da sem si v sanjah zatrjeval, da je to pot pač vse zares, kar doživljam. Spominjam se, kako sem nekoč, ko sem bil še v očetovi hiši, odkril vrč, poln zlatnikov. ›Včasih se mi je samo sanjalo, da sem našel zaklad,‹ sem si govoril. ›Danes pa me je zares doletela ta sreča.‹ Stresel sem zlatnike iz vrča, jih štel in se smejal pri sebi. ›Alahu hvala, da niso spet samo sanje,‹ sem vzdihnil. Tedaj sem se prebudil. Bile so res samo sanje. Lahko si misliš moje razočaranje. Tudi zdaj je bolje, da se ne varam. Res, sanje so čudovite in nenavadno žive. Toda temu utegne biti povod Seidunova kroglica. Ne bi hotel biti preveč razočaran, ko se prebudim.«

»Mar misliš, Ibn Tahir, da sem jaz samo podoba v tvojih sanjah? Predrami se vendar! Tu, poglej me, potipaj me!«

Vzela mu je roko in podrsala z njo po svojem telesu.

»Kaj ne čutiš, da sem živo bitje, kot si ti?«

Prijela ga je za glavo in mu globoko pogledala v oči.

Zdrznil se je.

»Kdo si ti?« je vprašal nerazumljivo.

»Mirjam, rajska deklica.«

Zmajal je z glavo. Stopil je navzdol po stopnišču in šel dalje pod številnimi pisanimi svetilkami, ki so jih obletavale vešče in netopirji. Neznane rastline so rasle ob poti, tuji cvetovi in sadje, ki ga še ni videl.

»Vse je kakor začarano. Prava sanjska pokrajina,« je zamrmral.

Mirjam je stopala ob njem.

»Kaj se še zmerom nisi zavedel? Zdaj nisi na zemlji, marveč v raju.«

Iz paviljona sta se oglasila glasba in petje.

Obstal je in prisluhnil.

OBRNITE LIST.

perforiran list

M 1 7 2 1 0 3 1 1 0 4

V sivo polje ne pišite.

»Glasovi so čisto zemeljski. In ti, tudi ti imaš povsem človeške lastnosti. Tako ne more biti v raju.«

»Ali si res tako nevešč v Koranu? Mar ni bilo v njem rečeno, da bodo v raju vse stvari take, kot so bile na zemlji, da bi se počutili verniki, kot da so se vrnili v svoje domove? Čemú se čudiš, če si pravoveren?«

»Kako bi se ne čudil? Mar more priti živo bitje, človek iz mesa in kosti, v raj?«

»Torej se je Prerok zlagal?«

»Alah me obvaruj, da bi to mislil!«

»Kaj ni bil on že za življenja tu? Ali ni stopil, iz mesa in kosti, pred Alaha? Ali ni zapovedal, da se bo na sodni dan spet združilo meso s kostmi? Kako kaniš uživati rajsko jed in pijačo, kako se veseliti s hurijami, če nimaš pravih ustnic, pravega telesa?«

»To nam je bilo obljubljeno šele po smrti.«

»Mar meniš, da te bo Alah laže popeljal v raj, ko boš mrtev?«

»Ne to. Toda tako je bilo rečeno.«

»Rečeno je bilo tudi, da je Alah izročil Seidunu ključ, da odpre, komur hoče, vrata v raj. Ali dvomiš v to?«

»Bedak sem! Moral bi se neprestano zavedati, da še vedno samo sanjam. Toda vse to, ta pogovor s teboj, tvoja pojava, ta okolica, je tako živo, da me zmerom znova preslepi. Da ni res, kakšna škoda!«

»Kako napeta igra,« je pomislila Mirjam.

»Škoda? Torej še vedno ne veruješ, Ibn Tahir? Tvoja trdoglavost me osuplja. Daj, še enkrat si me dobro oglej!«

Stopila je pred svetilko, na kateri je bila narisana tigrova glava z odprtim žrelom in žarečimi očmi. Ibn Tahir je pogledal zdaj njo, zdaj luč nad njeno glavo. Nenadoma je začutil vonj njenega odišavljenega telesa.

Nova, blazna misel ga je prešinila. Nekdo se mora norčevati iz njega.

»To je peklenska igra!«

Oči so se mu zabliskale v divji odločnosti.

»Kje mi je sablja?!«

Besno je pograbil Mirjam za ramena.

»Priznaj, ženska, da je vse to ostudno sleparstvo!«

Kamenčki so zaškripali na stezi. Težko, temno telo je švignilo skozi zrak in podrlo Ibn Tahirja na tla. Nem od strahu je zagledal nad seboj dvoje divjih, zelenih oči.

»Ahriman!«

Mirjam je pograbila geparda in ga odtrgala od Ibn Tahirja.

»Nesrečnež! Zdaj veruješ? Skoraj bi bil zaigral življenje.«

Žival se je krotko privila k Mirjaminim nogam. Ibn Tahir se je pobral s tal. Vse se mu je zdelo zmerom bolj nerazumljivo. Zdaj, od tega strahu, bi se bil moral prebuditi, če bi bil samo sanjal. Torej je bila le resnica? A kje je bil?

Pogledal je deklico, ki se je sklanjala nad čudno, visokonogo mačko. Žival je krivila hrbet, se pustila božati in prijazno predla.

»V raju ne sme biti nasilja, Ibn Tahir.«

Zasmejala se je sladko, da mu je šlo skozi mozeg v srce. Kaj zato, če je postal žrtev prevare? Kaj zato, če je samo sanjal in se bo moral nekoč prebuditi iz tega sna? Kar je doživljal, je bilo nenavadno, čudovito, prekrasno. Ali je zares važno, da je vse to res, kar je okrog njega? Doživljal je zares, to mu je bilo zdaj poglavitno. Morda se je varal glede resničnosti predmetov. Glede resničnosti svojega čustvovanja, svojih misli se ni mogel varati.

Ozrl se je okrog sebe. Tam daleč, v ozadju, se mu je zdelo, da se dviga nekaj temnega visoko proti nebu. Kakor nekakšna stena.

Bil je Alamut.

Zasenčil si je z dlanmi oči pred lučmi in ostro pogledal.

»Kaj je ono tam zadaj, kar se dviga kakor kakšna stena proti nebu?«

»To je zid Al Araf, ki loči raj od pekla.«

»Čudo nezaslišano,« je zašepetal. »Zdaj se mi je zazdelo, kot da se je neka senca premaknila vrh njega.«

»Bržkone je bil eden izmed junakov, ki so padli z orožjem v roki za pravo vero, boreč se proti volji svojih roditeljev. Zdaj s hrepenenjem gledajo v naše vrtove. K nam ne smejo, ker so prekršili četrto Alahovo zapoved. V pekel ne spadajo, ker so umrli kot mučenci. Zato jim je dano, da vidijo na obe strani. Mi uživamo, a oni spoznavajo.«

V sivo polje ne pišite.

1. RAZPRAVLJALNI ESEJ

OČETOVSTVO V KOLESJU SISTEMA

Hasan ibn Saba in direktor Zavoda za razplajanje in prilagajanje sta družbeno izredno pomembni osebnosti. Oba imata sinova, ki pričakujeta, da ju bosta njuna očeta sprejela oziroma zaščitila. Ali bi znali predstaviti sinova Hoseina in Johna ter iz vsakega romana povzeti po en dogodek, v katerem je na preizkušnji Hasanovo in direktorjevo očetovstvo? Primerjajte, kakšen odnos imata očeta do svojih sinov, in pojasnite, kako s takšnim odnosom prispevata k stabilnosti sistema. Pojasnite, kako je okolica ocenjevala Hasanovo in direktorjevo očetovstvo. Kaj pa o njunem ravnanju menite vi?

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 700 besed.

2. RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

Vladimir Bartol: Alamut (odlomek)
Vladimir Bartol: Alamut. Ljubljana: Sanje, 2002. 300–304.

Ibn Tahirja in Mirjam srečanje v alamutskih vrtovih usodno zaznamuje. Ali bi znali razložiti, zakaj se je Hasan ibn Saba odločil, da Ibn Tahirja v »rajskih« vrtovih sprejme prav Mirjam? Pojasnite, zakaj in kako se v odlomku stopnjuje napetost, in primerjajte Ibn Tahirjevo in Mirjamino doživljanje dogajanja. Predstavite odnos, ki se je med fedaijem in Mirjam razvil v alamutskih vrtovih, in se opredelite do Mirjamine vloge v »peklenski igri«.

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 700 besed.

M 1 7 2 1 0 3 1 1 0 6

V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

V sivo polje ne pišite.

NASLOV IZBRANEGA ESEJA

M 1 7 2 1 0 3 1 1 0 8

V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite.

M 1 7 2 1 0 3 1 1 1 0

V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite.

M 1 7 2 1 0 3 1 1 1 2

V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite.

M 1 7 2 1 0 3 1 1 1 4

V sivo polje ne pišite.

V sivo polje ne pišite.

M 1 7 2 1 0 3 1 1 1 6

V sivo polje ne pišite.